

Pfv.VII.21.929/2008/8. szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Csenterics Ferenc ügyvéd által képviselt szám alatti lakos felperesnek a dr. Gyovai Eszter ügyvéd által képviselt szám alatti lakos I.r., szám alatti lakos II.r., szám alatti lakos III.r., szám alatti lakos IV.r. alperes ellen a Váci Városi Bíróságon 4.P.20.304/2006. szám alatt indult, és a Pest Megyei Bíróság 8.Pf.20.940/2008/4. számú ítéletével befejezett perújítási ügyében az I.r., II.r., III.r. és IV.r. alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r., II.r., III.r. és IV.r. alperest, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 nap alatt a felperes részére 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a feljegyzett illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A Pest Megyei Bíróság 5.Pf.22.603/2000/3. számú ítéletével jogerőre emelkedett Váci Városi Bíróság 5.P.20.101/1997/53. számú ítéletében kötelezte az alpereseket - és az időközben elhunyt Gy. T. -, hogy fizessenek meg a felperesnek - a felperes által megfizetendő 1995-99. évekre vonatkozó évi 30.000 forint haszonbérleti díj - 150.000 forint haszonbérleti díj beszámításával 445.188 forint tőkét és járulékait, továbbá kötelezte az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 85.800 forintot és járulékait. A bíróság az alperesek viszontkeresetét elutasította. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IX.21.302/2001/17. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A bíróság által megállapított tényállás szerint a perújított felperes 1990. január 10-én határozatlan időre haszonbérleti szerződést kötött a MGTSZ-el a B. 032 hrsz. alatti területre, amelyen ribiszke ültetvényt létesített. A földkiadó bizottság 1993-ban ebből a területből az alpereseknek, és az időközben elhunyt Gy. T. földterületet adott ki, amelyről azonban a felperes nem tudott, így a haszonbért 1994-ig a B. MGTSZ-nek fizette meg. 1996-ban az alperesek a felperes piros ribizli terméséből 508.788 forint értékű ribizlit leszüreteltek az 1994., 1995., 1996. évekre járó haszonbérleti díj fejében, és az I.r. alperes két sor ribizlit ki is szántott.

A Váci Városi Bíróság B.371/2002/4. számú végzésével a felperest próbára bocsátotta, miután azt állapította meg, hogy a felperes „elkövette a polgári ügyben elkövetett hamistanúzás bűntettét”. A jogerős végzés indokolása szerint a felperes 1990-ben szóban kötött bérleti szerződést a B. MGTSZ-el, amelyet írásbeli formába 1991. őszén öntöttek, azonban az írásbeli szerződésen a szerződéskötés időpontjára 1990. január 10-ét írták, ami nem felelt meg a valóságnak. Ezt az írásbeli bérleti szerződést a vádlott a Váci Városi Bíróság előtt 5.P.20.101/1997. szám alatt folyamatban volt polgári ügyben felperesként 1997. február 8-án jogalapjának bizonyítására becsatolta.

Az alperesek 1997. július 7-én a felperes által telepített fekete ribizlit géppel leszüretelték, ezért a Váci Városi Bíróság 5.P.20.610/2003/8. számú - a Pest Megyei Bíróság 5.Pf.21.324/2006/6. számú ítéletével jogerőre emelkedett - ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 1.590.000 forintot és járulékait. A bíróság nem fogadta el az alpereseknek az 1990. január 10-re dátumozott szerződés semmiségére történt hivatkozását, miután arra a következtetésre jutott, hogy a haszonbérleti szerződés érvénytelenségét a haszonbérleti szerződést kötő felek - a B. MGTSZ és a felperes - együttesen orvosolták, mivel a haszonbérleti szerződést írásba foglalták, és ezzel az érvénytelen szerződést érvényessé tették. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.027/2006/12. számú ítéletével ezen jogerős döntést hatályában fenntartotta.

Az alperesek a Váci Városi Bíróság 5.P.20.101/1997/53. számú - a Pest Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 5.Pf.22.603/2000/3. számú ítéletével jogerőre emelkedett - ítélete ellen perújítási kérelmet terjesztettek elő arra hivatkozva, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően a Váci Városi Bíróság jogerős végzésével megállapította, hogy a bíróság által érvényesnek elfogadott haszonbérleti szerződés bűncselekmény útján jött létre. Szerintük a felperes nem használhatta volna fel ezt a szerződést, ezért a jogerős ítélet jogalapja megszűnt.

A felperes ellenkérelmében a perújítási kérelem elutasítását kérte.

A bíróság jogerős ítéletével a Váci Városi Bíróság 5.P.20.101/1997/53. számú ítéletét hatályában fenntartotta. A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes és a TSZ között létrejött szerződésben a haszonbérlet lényeges elemeit, így a felek jogait és kötelezettségeit rögzítették. A jogerős ítélet értelmében a szerződést kötő felek nem tekintették a szerződés lényeges elemének a szerződés létrejöttének időpontját. A bíróság - utalva a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.027/2006/12. számú ítéletének indokolásában írtakra - arra a következtetésre jutott, hogy a felek az érvénytelenség okát megszüntették, mivel az írásbeli alakhoz kötött szerződést írásba foglalták. A bíróság arra hivatkozva, hogy ily módon a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg, az alperesek perújítási kérelmét alaptalannak ítélte.

A jogerős ítélet ellen az alperesek éltek felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.027/2006/12. számú ítélete jogszabálysértő, és nem tekinthető irányadónak a perújítási kérelem elbírálása szempontjából. Sérelmezték, hogy a bíróság a polgári jogi alapon előterjesztett kérelmükkel szemben jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy a felperes „a büntetését már a büntetőperben megkapta”.

Arra hivatkoztak, hogy a bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy a felperes a termelőszövetkezettel 1990-ben szóban megállapodott. Szerintük nagy a valószínűsége annak, hogy a hamis okirat olyan időben keletkezett, amikor a termelőszövetkezet már nem is létezett, mivel az aláírás nem cégszerű, és a szerződést kérésükre korábban a felperes nem mutatta meg.

Kifogásolták, hogy a bíróság ítéletének indokolása szerint lényegtelen a szerződés keltezése, mivel szerintük az egész per kimenetele ezen múlik. A Ptk. 237. § (2) bekezdését idézve kifejtették azt az álláspontjukat, miszerint csak bizonyos feltételek megléte esetén, és csak a bíróság nyilváníthatja hatályossá a szerződést, és szerintük ezt a szabályt nem lehet úgy értelmezni, hogy a felek maguk is érvényessé tehetik a szerződést.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A jelen felülvizsgálati eljárásnak nem tárgya a Váci Városi Bíróságnak a Pest Megyei Bíróság 5.Pf.21.324/2006/6. számú ítéletével jogerőre emelkedett 5.P.20.610/2003/8. számú ítéletének, illetve a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.027/2006/12. számú a jogerős ítéletet hatályában fenntartó ítéletének felülvizsgálata, és erre jogi lehetőség sincs. Miután azonban ezen perek iratai is a perújítás során az eljárás anyagává váltak, a Pp. 3. § (5) bekezdésének megfelelően a perújítási kérelem elbírálása során a bíróság szabadon felhasználhatta az azokban szereplő bizonyítékokat és adatokat, és hivatkozhatott a bíróság jogerős ítéletére, továbbá a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott döntésére.

Az alperesek a felülvizsgálati kérelmüket arra alapították, hogy a perújítási kérelemmel támadott jogerős ítélet a hamis, ezáltal semmis bérleti szerződést érvényesnek tekintve jött létre. Az alperesek perújítási kérelme folytán a bíróság vizsgálta a haszonbérleti szerződés érvényességét.

A bírói gyakorlat szerint (BH 1998.349.) a szerződés létrejötte pontos időpontjának a szerződésben való feltüntetése a szerződésnek nem lényeges tartalmi eleme, ennek hiányában - ha azt valamelyik fél kifejezetten nem minősítette lényeges feltételnek - a szerződés létrejötte megállapítható.

Helytállónan állapította meg a bíróság, hogy a felperes és a TSZ között létrejött szerződésben a haszonbérlet lényeges elemeit, így a felek jogait, kötelezettségeit rögzítették. Miután a perben arra utaló adatok nem merültek fel, hogy a szerződést kötő felek bármelyike is kifejezetten lényeges feltételnek minősítette volna a szerződés pontos időpontjának feltüntetését, jogszabálysértés nélkül jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy a szerződés létrejötte annak ellenére megállapítható, hogy - a büntető bíróság jogerős végzése szerint - az írásba foglalt szerződésen valótlan dátum szerepel.

Erre figyelemmel alaptalanul hivatkoztak az alperesek a perújítási kérelmükben arra, hogy a felperes részéről a bűncselekmény elkövetésének megállapítása - amelynek büntetőjogi következményeinek alkalmazására sor került - egyúttal a haszonbérleti szerződés semmisségét is - mint polgári jogi jogkövetkezményt - eredményezi.

A nem vitás tényállás szerint, amikor a felperes megállapodott a termelőszövetkezettel a perbeli terület haszonbérbe vételéről írásbeli szerződés megkötésére nem került sor, és az is bebizonyosodott, hogy a szerződést nem is 1990. január 10-én foglalták írásba. Arra helytállónan hivatkoztak az alperesek, hogy

az alakiság megsértésével kötött szerződés semmis. A bírói gyakorlatnak megfelelően az érvénytelenség jogkövetkezménye alól csak a jogszabály adhat felmentést, a feleknek azonban lehetőségük nyílik a semmisség orvoslására. A felperes és a termelőszövetkezet utóbb a szerződési nyilatkozatot írásba foglalta. A bíróság vizsgálta, hogy az alakhi hiba az utólagos írásba foglalással orvosolható volt-e, és arra a következtetésre jutott, hogy az írásbeli alakhoz kötött szerződés írásba foglalása folytán a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

Annyiban téves a bíróság ítéletének indokolása, hogy a későbbi írásba foglalással a felek a szerződést „érvényessé nyilvánították, az érvénytelenség okát megszüntették”, mivel az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításának joga a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a bíróságot illeti meg. Ennek azonban az ügy érdemi elbírálása szempontjából azért nincs érdemi jelentősége, mivel a bíróság, miután vizsgálta az írásba foglalt szerződésen szereplő dátum valótlanságának jogkövetkezményeit, és megállapította, hogy a felek a szerződés lényeges elemeinek írásba foglalásával az érvénytelenségi okot megszüntették, lényegében a Ptk. 237. § (2) bekezdésének megfelelően a megállapodást érvényessé nyilvánította annak kimondásával, hogy a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Miután az alperesek az eljárás során nem bizonyították azt az előadásukat, miszerint a „hamis okirat olyan időben keletkezett, amikor a termelőszövetkezet már nem is létezett”, a szerződés érvénytelensége ezen okból sem állapítható meg. Mivel a szerződés a perújítási kérelemben megjelölt okból nem érvénytelen a bíróság jogszabálysértés nélkül tartotta fenn hatályában az alperesek kártérítési felelősségét megállapító, és az alpereseket a felperes részére kártérítés fizetésére kötelező jogerős ítéletet.

A kifejtettek értelmében a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdésének megfelelően az indokolást pontosítva a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, miután a bíróság részéről nem történt olyan, az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható jogszabálysértés, amely a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna. A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alpereseket a felperes javára felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a folytán az alperesek költségmentességére tekintettel a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2009. január 22.

*Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Bartal Géza s.k. előadó
bíró, Dr. Kováts Rolandné s.k. bíró*